

Nr 48.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om pappersskatt, jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 16 april 1948 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 215, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade

Förslag

till

förordning om pappersskatt.

Härigenom förordnas som följer.

Skattskyldighetens omfattning.

1 §.

1 mom. För följande slag av varor skall enligt vad nedan sägs till staten erläggas särskild skatt (*pappersskatt*), nämligen

a) för papp och papper i obearbetat skick (med undantag av träfiberplattor), i gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning hänförliga till statistiska numren 828—834, 835: 2, 836, 837, 843—846 och 848—857: 2, där varan tillverkas yrkesmässigt inom riket för avsalu eller vidare bearbetning eller ock införes till riket,

b) för papp och papper i bearbetat skick samt arbeten av papp och papper, i gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning hänförliga till statistiska numren 827—877, 968—975, 978—990, 998, 1009, 1061—1071, 1129—1130 och 2048, där varan införes till riket för återförsäljning eller eljest för att användas i förvärvssyfte, samt

c) för tryckalster av papp eller papper, i gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning hänförliga till statistiska numren 878—891, där varan införes till riket och det tillika är uppenbart, att varan framställts huvudsakligen för avsättning i Sverige.

2 mom. Skatt skall icke utgå för ofärgat eller färgat tidningspapper som användes för tryckning av allmän nyhetstidning (ur statistiska numren 837 och 857: 2).

Ej heller skall skatt utgå för i 1 mom. avsedd vara vilken såsom postförsändelse införes till riket.

2 §.

1 mom. Skatten skall för vara, som tillverkas inom riket, erläggas av tillverkaren och för vara, som införes till riket, av den för vars räkning införseln äger rum.

2 mom. Har tidningspapper, som inköpts för tryckning av allmän nyhetstidning, av köparen använts för annat ändamål, skall skatten erläggas av köparen.

3 §.

1 mom. Skyldighet att erlagga skatt enligt denna förordning inträder

a) beträffande vara, som tillverkats inom riket, då varan av tillverkaren eller för hans räkning levereras till köpare eller av tillverkaren tages i anspråk för vidare bearbetning, samt

b) beträffande vara, som är avsedd att införas till riket, då införseln äger rum.

2 mom. Där tidningspapper, som tillverkare levererat till köpare eller av denne införts till riket för att användas till tryckning av allmän nyhetstidning, tages i anspråk för annat ändamål, inträder skattskyldigheten då sådant ianspråktagande sker.

4 §.

Skatten utgår med femton öre för kilogram.

Beträffande till riket införd tullpliktig vara, för vilken skatt skall utgå enligt denna förordning, skall skatten beräknas efter samma vikt som lägges till grund för beräkning av tullen. I andra fall skall skatten beräknas efter den skattepliktiga varans nettovikt.

5 §.

Kontrollen över skattens behöriga utgörande utövas av kontrollstyrelsen, dock att beträffande skattepliktig införsel kontrollen handhaves av generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen gemensamt.

6 §.

Kungl. Maj:t äger, då synnerliga skäl därtill äro, medgiva befrielse från eller återbäring av pappersskatt.

Bestämmelser avseende tillverkning inom riket.

7 §.

1 mom. Den som ämnar bedriva tillverkning, som avses i 1 § 1 mom. a), skall därom göra skriftlig anmälan till kontrollstyrelsen minst fjorton dagar före tillverkningens påbörjande med angivande av företagens namn och belägenhet, tillverkarens fullständiga namn och postadress, det eller de

varuslag, tillverkningen är avsedd att omfatta, samt dagen för dess påbörjande.

2 mom. Har tidningspapper inköpts för tryckning av allmän nyhetstidning åligger det köparen, där denne ämnar använda dylikt papper för annat ändamål, att i förväg göra skriftlig anmälan därom till kontrollstyrelsen. Sådan anmälan skall innehålla uppgift om köparens fullständiga namn och postadress.

3 mom. Inträder ändring i förhållande, varom uppgift lämnats i anmälan enligt 1 eller 2 mom., skall underrättelse därom snarast lämnas till kontrollstyrelsen.

8 §.

Önskar skattskyldig göra avbrott i rörelsen under minst en månad, skall han i förväg göra skriftlig anmälan därom till kontrollstyrelsen. Anmälan bör innehålla uppgift om den tid avbrottet avser; kan sådan uppgift icke lämnas, skall tillverkaren, då han ämnar återupptaga rörelsen, i förväg göra skriftlig anmälan därom till kontrollstyrelsen. Under tid för vilken avbrott är anmält eller, då tid för avbrottet ej angivits, innan anmälan om rörelsens återupptagande gjorts, må rörelsen icke bedrivas.

Ämnar skattskyldig helt nedlägga rörelsen, skall han i förväg göra anmälan därom till kontrollstyrelsen med uppgift om dagen, då nedläggandet kommer att ske.

9 §.

För utövande av kontrollen över skattens behöriga utgörande äger kontrollstyrelsen anlita biträde av särskilda kontrolltjänstemän.

Kontrolltjänsteman äger när som helst erhålla tillträde till samtliga lokaler och utrymmen, som användas för tillverkning, lagerhållning eller försäljning av skattepliktiga varor eller produkter av sådana varor.

10 §.

Skattskyldig är pliktig att ordna sin bokföring på sådant sätt, att den enligt kontrollstyrelsens beprövande möjliggör kontroll över tillverkning, inköp och försäljning i rörelsen, samt att vid anfordran tillhandahålla kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman sina handelsböcker med tillhörande handlingar.

Skattskyldig skall ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som kontrollstyrelsen kan komma att meddela för att erhålla betryggande kontroll över skattens behöriga utgörande, ävensom de anvisningar kontrolltjänsteman i enlighet med kontrollstyrelsens föreskrifter kan komma att lämna.

11 §.

Den som i sin rörelse förbrukar skattepliktig vara eller produkter därav så ock den som bedriver eller förmedlar försäljning av sådana varor är skyldig att på anfordran lämna sådana uppgifter om sin rörelse, som kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman finner erforderliga för skattekontrollen,

ävensom ordna sin bokföring på sätt kontrollstyrelsen finner erforderligt för kontrollens utövande.

Jämväl den, som idkar handel med vara vilken användes för framställning av skattepliktig vara, är uppgiftsskyldig på sätt i första stycket sägs.

12 §.

Skattskyldig skall för kontrollen utan ersättning tillhandahålla kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman erforderliga prov å varan samt i förekommande fall beskrivning över densamma ävensom ställa för kontrollen nödiga hjälpmedel till förfogande och lämna behöflig handräckning.

13 §.

1 mom. Den som bedriver tillverkning, som avses i 1 § 1 mom. a), skall för varje kalenderkvartal till kontrollstyrelsen avlämna en på tro och heder upprättad deklaration angående den myckenhet skattepliktiga varor som av honom eller för hans räkning levererats till köpare eller tagits i anspråk för vidare bearbetning med angivande tillika av varornas vikt ävensom den å varorna belöpande skatten.

Deklaration, varom i första stycket förmåles, skall vara till riktigheten styrkt av två trovärdiga personer samt insändas till kontrollstyrelsen senast inom en månad efter utgången av det kvartal deklarationen avser.

Om särskilda skäl därtill äro äger kontrollstyrelsen föreskriva, att deklaration skall avse kalendermånad i stället för kalenderkvartal, i vilket fall deklaration skall insändas inom en månad efter varje kalendermånads utgång. Kontrollstyrelsen må ock, om särskilda skäl därtill äro, föreskriva att deklaration skall insändas inom annan tid än i det föregående är sagt, dock tidigast inom femton dagar och senast inom två månader efter utgången av den månad eller det kvartal deklarationen avser.

2 mom. I fall som avses i 2 § 2 mom. skall deklaration avgivas i enlighet med de föreskrifter kontrollstyrelsen meddelar.

14 §.

I deklaration som avses i 13 § må avdrag göras för den myckenhet skattepliktiga varor, som

a) utlämnats från tillverkningsstället för att i befintligt skick eller efter bearbetning utföras ur riket eller

b) enligt bevis av tullmyndighet påförts skatt vid införsel till riket.

På särskild prövning av kontrollstyrelsen ankommer, huruvida och i vad mån avdrag jämväl må göras för varor, vilka återtagits av den skattskyldige eller vilkas försäljning försakat honom förlust på grund av bristande betalning från köparen.

15 §.

Underlåter skattskyldig att avgiva deklaration som avses i 13 § eller befinnes avgiven deklaration oriktig, äger kontrollstyrelsen fastställa den skatt, som rätteligen skall utgå.

I fall av underlåtenhet att avgiva deklaration må kontrollstyrelsen jämväl, då särskilda skäl därtill äro, meddela den skattskyldige förbud tills vidare, till dess deklaration avgivits, att förfoga över skattepliktig vara.

16 §.

Skattskyldig skall samtidigt med avlämnande av deklaration, som avses i 13 §, erlägga enligt deklarationen upplupen skatt genom insättning å kontrollstyrelsens postgirokonto.

I fall som avses i 15 § första stycket, ankommer det på kontrollstyrelsen att bestämma och meddela tid, inom vilken skatten skall erläggas.

Erlägges icke skatten inom tid, som angives i första stycket eller som kontrollstyrelsen med stöd av andra stycket föreskrivit, må kontrollstyrelsen meddela den skattskyldige förbud tills vidare, till dess skatten guldits, att förfoga över skattepliktig vara.

17 §.

Skattskyldig är pliktig att, då kontrollstyrelsen det påfordrar, hos styrelsen ställa säkerhet för skattens behöriga erläggande till belopp, som styrelsen finner erforderligt.

Ställes ej vid anfordran sådan säkerhet, skall vad i 16 § tredje stycket sägs äga motsvarande tillämpning.

18 §.

Försummar någon att inbetala skatt, som det enligt denna förordning åligger honom att erlägga, må skatten på framställning av kontrollstyrelsen omedelbart utmätas.

Bestämmelser avseende införsel till riket.

19 §.

För skattepliktig vara, som införes till riket, skall skatten erläggas till tullverket vid införseln. Vad i fråga om tull finnes stadgat rörande betalningsanstånd, ställande av säkerhet samt påföljd för fördröjd eller utebliven betalning skall äga motsvarande tillämpning beträffande skatten.

20 §.

Där vara, som avses i 1 § 1 mom. b), införes till riket för annat ändamål än för återförsäljning eller eljest för att användas i förvärvssyfte, skall den, för vars räkning införseln äger rum, till tullmyndigheten avlämna skriftlig försäkran i två exemplar rörande ändamålet med införseln.

Försäkran som avses i första stycket är icke erforderlig, därest det är uppenbart, att varan införes för annat ändamål än för återförsäljning eller eljest för att användas i förvärvssyfte.

Vad i första och andra styckena stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om tidningspapper, som införes hit till riket för att användas för tryckning av allmän nyhetstidning.

21 §.

För vara, som införts till riket men sedermera utförts ur riket eller till svensk frihamn, må åtnjutas restitution av skatt i den ordning och omfattning Kungl. Maj:t bestämmer.

Skatt utgår icke för vara, som införes under sådan omständigheter, att för densamma åtnjutes tullfrihet enligt 5, 6 eller 8 § tulltaxeförordningen eller i fråga om tullfri vara skulle hava åtnjutits, därest varan varit tullbelagd. Skatt utgår ej heller för vara, som införes under sådana omständigheter att för densamma åtnjutes tullindring enligt 9 § tulltaxeförordningen, eller i fråga om tullfri vara skulle hava åtnjutits, därest varan varit tullbelagd. Skattskyldighet föreligger dock vid återinförsel av vara, för vilken skatt icke erlagts eller för vilken erlagd skatt restituerats.

Ansvarsbestämmelser m. m.

22 §.

Den som utan föreskriven anmälan bedriver tillverkning, som avses i 1 § 1 mom. a), eller tager i anspråk tidningspapper på sätt i 2 § 2 mom. sägs eller efter anmälan om avbrott i rörelsen fortsätter densamma i strid mot bestämmelserna i 8 § första stycket, straffes med dagsböter, ej under tjugu.

Den som i strid mot förbud, varom i 15 § andra stycket eller 16 § tredje stycket stadgas, förfogar över skattepliktig vara, straffes med dagsböter, ej under fyrtio, eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst sex månader.

Underlåter någon i andra fall än nu sagts att fullgöra vad honom åligger enligt denna förordning eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter, straffes med böter, högst trehundra kronor.

23 §.

Kontrollstyrelsen må vid vite förelägga skattskyldig att fullgöra vad honom åligger enligt denna förordning eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter.

24 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration eller försäkran lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

25 §.

Den som utan behörig tullangivning till riket inför eller söker införa tullfri vara, som enligt denna förordning är skattepliktig, straffes med dagsböter. Har någon olovligen infört eller sökt införa sådan vara, skall denna dömas förverkad jämte emballage, vari den förvaras.

26 §.

Den som har eller haft att taga befattning med kontroll enligt denna förordning må ej i vidare mån än hans tjänsteutövning fordrar yppa affärsförhållande, varom han därvid erhållit kännedom. Tjänsteman, som här emot bryter, vare underkastad ansvar såsom för tjänstefel. Gör annan än tjänsteman sig skyldig till förseelse, som nu sagts, straffes med dagsböter.

27 §.

Polismyndighet åligger att tillhandagå kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman med begärd upplysning om person eller företag, som kan antagas bedriva enligt denna förordning skattepliktig rörelse.

28 §.

Förseelse, som avses i 22 §, må åtalas, förutom vid laga domstol i brottmål, vid den rätt, där rörelseidkaren skall svara i tvistemål i allmänhet, eller vid rätten i den ort, där rörelsen bedrives.

29 §.

Förseelse, som avses i 22 § tredje stycket, må av allmän åklagare åtalas allenast efter angivelse av kontrollstyrelsen.

30 §.

I fråga om åtal för förseelse, som avses i 25 §, och beslag av vara, som anses förverkad, ävensom angående förfarandet med i beslag tagen vara samt påföljd vid förskingring av vara, som skolat dömas förverkad, skola de bestämmelser, som gälla olovlig införsel av tullpliktig vara, äga motsvarande tillämpning.

31 §.

Böter och viten, som utdömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

32 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpningen av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1948 och gäller till och med den 30 juni 1949.

I samband med förordningens ikraftträdande skall följande iakttagas.

1. Där i förordningen avsedd tillverkning bedrives vid tiden för förordningens ikraftträdande, skall den i 7 § första stycket föreskrivna anmälningskyldigheten fullgöras senast den 10 juli 1948.

2. För papper, som använts till tryckning av tidning eller tidskrift för vilken prenumerationsavgift erlagts på en gång för kalenderåret 1948, åtnjutes restitution av erlagd skatt för sista hälften av nämnda år i enlighet med de närmare föreskrifter kontrollstyrelsen meddelar.

Till utskottets behandling ha överlämnats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen:

1) de likalydande motionerna I: 380 av herr *Gottfrid Karlsson* m. fl. och II: 535 av herr *Lindahl* m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte — med beaktande av vad som anförts i vissa yttranden över konsumtionsskatteberedningens förslag — besluta, att jämväl papper, som avsåges för folkrörelsernas och näringsorganisationernas press, skulle undantagas från skattskyldighet;

2) motionen I: 379 av herr *Näsgård*, vari hemställts, »att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 215 med förslag till förordning om pappersskatt måtte besluta sådant förtydligande av uttrycket 'allmän nyhetsstidning', att icke de mindre tidningarna behöva riskera att träffas av beskattningen»;

3) motionen I: 381 av herr *Lundgren*, vari hemställts, att riksdagen måtte avslå den föreliggande propositionen; samt

4) motionen II: 536 av herr *Karlsson* i Stuvsta m. fl., vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 215».

Till behandling i samband med förevarande proposition har utskottet därjämte upptagit följande under motionstiden vid riksdagens början väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nämligen:

a) de likalydande motionerna I: 183 av herr *Gustaf Elofsson* m. fl. och II: 298 av herr *Johnsson* i Skoglösa m. fl., vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta införa skatt på förströelsetidskrifter, i dagligt tal kallad kolorerad veckopress, i enlighet med de grunder som i motionen föreslagits samt att vederbörande utskott måtte utforma förslag till erforderliga författningstexter;» samt

b) motionen II: 365 av herr *Johnsson* i Stockholm, vari hemställts, »att riksdagen ville besluta skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om förslag till skatt å sådana veckotidskrifter av förströelsekaraktär, som till huvudsakligt syfte ha innehavarens ekonomiska vinning».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 380, I: 379, I: 381, II: 536, I: 183 och II: 365.

Rörande *propositionens huvudsakliga innehåll* må nämnas, att i propositionen föreslås uttagandet av en tillverkningskatt å papp och papper i oarbetat skick som inom riket tillverkas för avsalu eller hit införes. Skattesatsen föreslås till 15 öre per kilogram. Från beskattningen undantages tidningspapper som är avsett för tryckning av allmän nyhetstidning. Beskattningen, som föreslås träda i kraft den 1 juli 1948, beräknas tillföra statsverket intäkter under nästkommande budgetår med omkring 48 miljoner kronor.

På sätt framgår av propositionen nr 5 till innevarande års riksdag har 1947 års konsumtionsskatteberedning¹ i skrivelse den 20 december 1947 framlagt ett flertal förslag till skärpning av den indirekta beskattningen. Sedan nämnda förslag, med viss jämkning, förelagts innevarande års riksdag i propositionerna nr 5—10, ha förslagen i huvudsakliga delar antagits av riksdagen (se bevillningsutskottets betänkande nr 1—3, 6, 8 och 9 samt memorial nr 14 ävensom riksdagens skrivelser nr 15—17, 26, 50 och 61).

I en den 18 mars 1948 dagtecknad skrivelse har konsumtionsskatteberedningen framlagt förslag om införandet av en särskild beskattning av papper (och papp). I anslutning därtill har beredningen omnämnt, att beredningen under sitt fortsatta utredningsarbete behandlat frågan om införandet av en särskild, tillfällig beskattning icke endast av papper utan även av åtskilliga andra varor och varugrupper än de i beredningens skrivelse den 20 december 1947 angivna. Vid närmare undersökningar hade det emellertid visat sig — såvitt anginge andra varor än papper — att betydande svårigheter skulle uppkomma att genomföra en sådan beskattning, varom nu vore fråga, eller att utbytet av beskattningen skulle bliva förhållandevis ringa.

Vidare har beredningen i skrivelsen den 18 mars 1948 anfört, att det kunde antagas, att statsverket under nästkommande budgetår till följd av den utav beredningen förordade indirekta beskattningen på olika områden komme att tillföras ökade skatteintäkter i ungefär den omfattning som förutsatts i de för beredningen utfärdade direktiven. Med hänsyn därtill hade beredningen funnit sig sakna anledning att fullfölja övriga av beredningen diskuterade uppslag till skärpt indirekt beskattning. Beredningen ansågo sig därför genom nämnda skrivelse ha fullgjort sitt utredningsuppdrag.

Över skrivelsen den 18 mars 1948 ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av kontrollstyrelsen, generaltullstyrelsen, statskontoret, kommerskollegium, statens priskontrollnämnd och statens bränslekommission. Vid utlåtandet av kommerskollegium ha fogats yttranden från Stockholms och Skånes handelskammare, handelskammaren i Göteborg, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, svenska pappersbruksföreningen, Sveriges grafiska industriförbund, landsorganisationen i Sverige, kooperativa förbundet, svenska tidningsutgivareföreningen och lantbruksförbundets tidskriftsaktiebolag. Vid landsorganisationens yttrande har fogats en skrivelse från svenska typografförbundet, svenska bokbindareförbundet och svenska litograförbundet. Vidare ha yttranden i ärendet inkommit till finansdepartementet

¹ Ledamoten av riksdagens andra kammare redaktören G. A. Olsson, ordförande, ledamoten av riksdagens andra kammare, direktören N. T. Henriksson, byråchefen i finansdepartementet, hovrättsrådet H. V. Nitelius, ledamoten av riksdagens andra kammare, hemmansägaren O. E. Sandberg, ledamoten av riksdagens första kammare, lektorn H. L. E. Sjö Dahl, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren S. J. Vigelsbo samt ledamoten av riksdagens första kammare, sekreteraren L. G. Öhman.

från Sveriges industriförbund, föreningen svensk fackpress samt baptistförbundet m. fl. ideella organisationer.

I sin skrivelse den 18 mars 1948 har *konsumtionsskatteberedningen* erinrat om att av de utav beredningen tidigare förordade skatteskärpningarna hade höjningarna i fråga om beskattningen av tobaksvaror, spritdrycker, vin, maldrycker och läskedrycker samt skärpningen av nöjesskatten trätt i kraft redan den 1 resp. den 2 februari 1948. Vidare hade skärpningarna i beskattningen av choklad- och konfityrvaror samt kemisk-tekniska preparat trätt i kraft den 1 mars 1948, och höjningarna i beskattningen av drivmedel komme att tillämpas från och med den 1 april 1948.

Beredningen har vidare anfört.

Beredningens beräkningar i skrivelsen den 20 december 1947 angående ökningen av maldrycks- och läskedrycksskatterna ha verkställts under antagande att en viss sänkning av konsumtionen skulle inträda i anledning av skatteskärpningarna. Emellertid synes det med ledning av konsumtions-siffrorna för februari månad 1948 kunna antagas, att någon dylik konsumtionsnedgång icke kommer att inträffa. I enlighet härmed skulle skatteintäkterna i dessa hänseenden kunna beräknas efter de aktuella konsumtions-siffrorna, vilka för år räknat utgöra beträffande maldrycker 167 miljoner liter och beträffande läskedrycker 160 miljoner liter. Den inkomstökning för statsverket, som svarar mot den högre skattesatsen, synes till följd härav böra uppskattas i fråga om maldrycker till 15,0 miljoner kronor och i fråga om läskedrycker till 9,6 miljoner kronor eller till 7,0 resp. 2,6 miljoner kronor mer än enligt beredningens tidigare beräkningar.

I fråga om varuskatten å choklad- och konfityrvaror har numera tillkommit den omständigheten, att statens priskontrollnämnd medgivit vissa, framför allt av ökade råvarukostnader betingade prishöjningar. Dessa innebära att det försäljningsvärde, å vilket varuskatten beräknas, bör höjas med 13,1 procent eller från beräknade 150 miljoner kronor till 170 miljoner kronor. Den mot sistnämnda belopp svarande skatteintäkt, som kan komma att tillföras statsverket till följd av beredningens förslag om höjning av skattesatsen från 40 till 60 procent, utgör 34 miljoner kronor eller alltså 4 miljoner kronor mer än beredningen tidigare räknat med. Vad angår varuskatten å kemisk-tekniska preparat ha på förslag av 1948 års bevillningsutskott vidtagits vissa utvidgningar av det varuskattepliktiga området, varigenom statsverket skulle komma att tillföras ytterligare omkring 1 miljon kronor.

Vad härefter angår beskattningen av drivmedel till motorfordon ha de av beredningen verkställda beräkningarna rörande inkomsterna av tilläggs-skatten å bensin grundats på en antagen bensinförbrukning under nästkommande budgetår av 650 000 kubikmeter. Enligt upplysningar, som numera erhållits från statens bränslekommission, torde möjligheter föreligga att i viss utsträckning öka importen av bensin från svagvalutaländer; och med anledning härav torde skatteintäkterna i förevarande hänseende i stället böra beräknas med utgångspunkt från en årskonsumtion av 725 000 kubikmeter bensin. Den inkomstökning för statsverket av bensinbeskattningen, som kan antagas uppkomma av nu nämnda anledning, kan därför beräknas till ett totalbelopp om $(75\ 000 \times 0,45 =) 33,75$ miljoner kronor och inkomstökningen genom enbart tilläggsskatten till $(75\ 000 \times 0,27 =) 20,25$ miljoner kronor.

Vid uppskattningen av inkomstökningen till följd av tilläggsskatten å

vissa för drivande av automobil använda brännolja har beredningen i sin skrivelse den 20 december 1947 räknat med en årskonsumtion av 25 miljoner liter. Denna kvantitet torde, bland annat med hänsyn till att lastbilar och omnibussar under år 1947 i ej obetydlig utsträckning övergått från bensin till oljedrift, komma att stiga avsevärt under nästkommande budgetår; enligt uppgift från statens trafikkommission kan det sålunda antagas, att konsumtionen under berörda tid kommer att uppgå till 75 miljoner liter. Den totala inkomstökningen för statsverket i anledning av nämnda ökning torde kunna beräknas till $(50\ 000 \times 34 =)$ 17 miljoner kronor, därav enbart i tillägsskatt $(50\ 000 \times 20 =)$ 10 miljoner kronor.

Under hänvisning härtill har beredningen ansett, att inkomstökningarna för statsverket genom beskattningen av sådana varor m. m., beträffande vilka beredningen i sin skrivelse den 20 december 1947 förordat vissa skatteskräpningar, kunde beräknas på sätt angäves i följande tablå.

Varuslag m. m.	Inkomstökningar enligt bevillningsutskottets beräkningar (betänk. nr 1—3, 6, 8, 9 och 14) (milj. kr.)	Ytterligare inkomstökningar, vilka framkommit vid senare verkställda beräkningar		
		hänförliga till		Summa (av kol. 3 och 4) (milj. kr.)
		den äldre ordinarie beskattningen (milj. kr.)	den av beredningen föreslagna tillfälliga beskattningen (milj. kr.)	
1	2	3	4	5
1. Tobaksvaror	50	—	—	—
2. Spritdrycker	50	—	—	—
3. Vin	6	—	—	—
4. Maltdrycker	9	—	7·0	7·0
5. Läskedrycker	7	—	2·6	2·6
6. Nöjesskatt	25	—	—	—
7. Varuskatt				
a) choklad- och konfityrvaror	30	} 8·0	5·0	13·0
b) kemisk-tekniska preparat	3·5			
8. Beskattning av motorfordon och drivmedel				
a) skatt å personbilar	—	—	—	—
b) bensinskatt	175·5	$\frac{18}{45} \times 33·75 = 13·5$	$\frac{27}{45} \times 33·75 = 20·25$	33·75
c) brännolja	3·5	$\frac{14}{34} \times 17·0 = 7$	$\frac{20}{34} \times 17·0 = 10·0$	17·0
9. Totalisatormedel	6·5	—	—	—
10. Tipsmedel	10·0	—	—	—
11. Lotterimedel	25·0	—	—	—
Summa	401·0	28·5	44·85	73·35

I anslutning till denna tablå har beredningen framhållit, att de inkomstökningar, vilka vore direkt föranledda av de utav beredningen i skrivelsen den 20 december 1947 förordade skatteskräpningarna uppginge till — i stället för det tidigare beräknade beloppet om 401 miljoner kronor — sammanlagt omkring 445 miljoner kronor. I jämförelse med inkomstberäkningarna i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag måste det emellertid

anses, att de i tablån redovisade inkomstbeloppen — vare sig de berodde på större förbrukning av nu ifrågavarande varuslag m. m. än vad tidigare antagits eller höjda priser på desamma eller sammanhänge med de av beredningen föreslagna skatteskärpningarna — bidroge till en ökning av statsverkets inkomster under nästföljande budgetår med tillhoppa omkring 475 miljoner kronor; och hela sistnämnda belopp komme, i den mån det ej toges i anspråk för täckande av utgifter å driftbudgeten, att medföra den åsyftade överbalanseringen av budgeten.

I remissyttrandena över beredningens skrivelse den 18 mars 1948 har beredningens förevarande beräkningar rörande inkomstökningarna för nästkommande budgetår icke föranlett annat uttalande än att *kontrollstyrelsen* vitsordat riktigheten av dessa beräkningar såvitt desamma avsåge skatter inom styrelsens förvaltningsområde.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t i statsrådet har *departementschefen* i nu ifrågavarande hänseende anfört följande:

»Såsom framgår av statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har jag beräknat, att den skärpta indirekta beskattningen skulle för budgetåret 1948/49 medföra en samlad inkomstsumma på omkring 500 miljoner kronor. Enligt konsumtionsskatteberedningens beräkningar i skrivelsen den 18 mars 1948 kunde de inkomstökningar, vilka vore direkt föranledda av de utav beredningen tidigare förordade skärpningarna, beräknas uppgå till sammanlagt omkring 445 miljoner kronor. Skillnaden mellan dessa två belopp skulle enligt beredningens nu framlagda förslag i stort sett kunna täckas genom en särskild beskattning av papp och papper. För egen del har jag icke för avsikt att i detta sammanhang taga slutlig ställning till frågan om storleken av nu ifrågavarande inkomstökningar; denna fråga torde jag få anledning återkomma till vid framläggandet för riksdagen av förslag till slutlig reglering av bland annat driftbudgeten för budgetåret 1948/49.»

Beträffande motiveringen i övrigt för det i propositionen framlagda förslaget tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet. Redogörelsen härutinnan återfinnes å följande sidor i propositionen, nämligen:

Historik, konsumtionsutveckling m. m.: s. 13—14.

Tillverkning och handel inom pappersbranschen: s. 15—16.

Konsumtionsskatteberedningens förslag: s. 16—23.

Remissyttrandet över beredningens förslag: s. 23—46.

Departementschefen: s. 46—57.

På sätt framhållits i propositionen har frågan om införandet av en särskild beskattning av papper tidigare varit föremål för utredning inom finansdepartementet. Sålunda hade i en den 14 maj 1941 dagtecknad departementspromemoria framlagts förslag om införandet av en pappersaccis, vil-

ken skulle träffa papper till tidningar och tidskrifter. Denna pappersaccis avsågs skola utgöra ett komplement till den allmänna omsättningsskatten, vilken av tekniska skäl icke ansågs böra omfatta tidningar och tidskrifter. Det i promemorian framlagda förslaget, vilket föranletts av en skrivelse (nr 79) från 1940 års urtima riksdag, blev av olika skäl icke genomfört.

Även vid 1942, 1943 och 1944 års riksdagar var frågan om införande av beskattning av vissa tryckalster föremål för uppmärksamhet i anledning av i ämnet väckta motioner.

Sälunda hemställdes i två vid 1942 års riksdag väckta likalydande motioner I: 70 och II: 145, »att riksdagen må besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om skatt på illustrerade och kolorerade veckotidningar samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda». Vidare hemställdes i motionen II: 68 vid samma års riksdag, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att förslag om beskattning av vissa tidskrifter skyndsammast föreläggas riksdagen». I motionerna I: 70 och II: 145 anfördes bland annat, att endast de illustrerade och kolorerade veckotidningarna borde ifrågakomma vid den åsyftade beskattningen. Därvid avsågo motionärerna främst tidskrifter för nöjes- och förströelseläsning. Ehuru flera av dessa till sitt innehåll stode på ett högt plan, funnes å andra sidan många med underhålligt innehåll. Kunde en beskattning av dessa underhålliga alster i någon mån minska deras upplagor, vore detta enbart en vinst ur moralisk synpunkt. Skatten syntes lämpligen böra erläggas av förläggarna månads- eller kvartalsvis i efterskott.

I motionen II: 68 framhölls att den hejdlösa konsumtionen av veckotidskrifter vore ett minst lika viktigt moment som filmen i den andliga förflackning, som alltmer börjat anses som en allvarlig fara för vårt folks andliga utveckling. Ur denna synpunkt vore den inskränkning i tidskriftsläsandet, som en beskattning med åtföljande prishöjning skulle kunna medföra, endast av godo. Enligt motionärernas mening borde i förvärvssyfte utgiven tidskrift, som riktade sig till allmänheten och vars innehåll helt eller delvis avsågo att bereda läsaren förströelse, i princip beläggas med skatt. Från skatteplikt borde undantagas tidskrifter, som tillhandahölles gratis eller mot så låg avgift att någon förtjänst uppenbarligen icke kunde uppstå. Vidare borde från skatteplikt undantagas religiösa, vetenskapliga, politiska och sociala tidskrifter samt sådana tidskrifter, som vore att anse såsom föreningsorgan eller facklitteratur i egentlig mening. Då emellertid åtskilliga gränfall måste uppkomma, vore det önskvärt, att bedömandet av frågan om skattskyldigheten kunde överlämnas åt en särskild nämnd med uppgift att avgöra vilka tidskrifter, som skulle beläggas med skatt. Av de genom en tidskriftsskatt inflytande medlen borde en del, förslagsvis hälften, bilda en särskild fond att användas för främjande av ungdomsvård samt vetenskap och forskning.

1942 års bevillningsutskott yttrade i sitt över ovannämnda motioner avgivna betänkande, nr 41, att utskottet i likhet med första särskilda utskottet

vid 1940 års urtima riksdag funnit tillräckliga skäl icke föreligga för den medgivna skattefriheten för tidskrifter. Utskottet anförde härefter följande:

»En skatt å tidskrifter torde visserligen icke komma att inbringa några mera betydande intäkter. Då emellertid böcker äro underkastade allmän omsättningskatt, torde starka skäl få anses tala för att jämväl tidskrifter böra vara underkastade beskattning i en eller annan form. Särskilt gäller detta sådana tidskrifter, som äro avsedda för förströelseläsning. Den av Kungl. Maj:t på hemställan av riksdagen verkställda utredningen synes utvisa, att en beskattning genom pappersaccis av det slag som vid utredningen ifrågasatts möter stora tekniska svårigheter. Uppenbart torde även vara, att vilken beskattningsform som än ifrågakomme beträffande allenast tidskrifter betydande svårigheter skola visa sig vara för handen vid densammans genomförande. Därest, på sätt i motionerna föreslagits, från beskattningen skulle undantagas vissa slag av tidskrifter, komma dessa svårigheter att ytterligare ökas. Skulle däremot beskattningen omfatta såväl tidningar som tidskrifter, bleve de tekniska svårigheterna mindre. Utan att taga närmare ståndpunkt till den föreliggande frågan förutsätter utskottet, att förevarande spörsmål fortfarande kommer att av Kungl. Maj:t ägnas uppmärksamhet.»

I enlighet med utskottets hemställan lämnades ovannämnda motioner av 1942 års riksdag utan åtgärd.

I en vid 1943 års riksdag väckt motion, II: 177, hemställdes, att riksdagen — eventuellt med hänsynstagande till i motionen anförda synpunkter — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag till förordning angående beskattning av tidningar och tidskrifter.

I motionen framhölls bl. a., att skatten principiellt borde göras generell för alla tidningar och tidskrifter. Ett särskilt av Kungl. Maj:t utsett organ, tidskriftsskattenämnden, skulle såsom enda instans pröva ansökningar om befrielse från skattskyldighet. De organ, som vore nyhetsförmedlande, dagspress eller dylikt, eller som ur religiösa, kulturella, sociala eller fackliga synpunkter ansåges fylla en uppgift eller som drevs utan ekonomiskt vinningsyfte, borde befrias från skattskyldighet. Skattesatsen skulle utgöra 20 procent av varje nummers pris, dock lägst 10 öre. Å prenumerationsexemplar skulle skatten uttagas efter särskild grund.

1943 års bevillningsutskott fann i sitt betänkande nr 24 i anledning av ovannämnda motion, vilket betänkande godkändes av riksdagen, frågan om beskattning av tidningar och tidskrifter icke sedan föregående år hava kommit i förändrat läge och avstyrkte, under åberopande av vad 1942 års bevillningsutskott i sitt betänkande nr 41 anfört, bifall till motionen.

Slutligen väcktes vid 1944 års riksdag två likalydande motioner, I: 248 och II: 384, i nu ifrågavarande ämne. I motionerna hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att förslag om beskattning av tidskrifter skyndsamt måtte föreläggas riksdagen samt att därvid i motionerna angivna synpunkter måtte vinna beaktande. I motionerna anfördes bl. a., att det ur flera synpunkter vore otillfredsställande, att den

skattekälla, som vissa tryckalster kunde bliva, alltjämt vore outnyttjad. En ovillkorlig förutsättning för att en beskattning av tidskrifter skulle kunna genomföras borde emellertid vara, att den i möjligaste mån drabbade alla tidskrifter av likartat innehåll. Om man läte beskattningens omfattning bestämmas av litterära eller etiska synpunkter eller över huvud taget av kvalitets- eller nyttighetssynpunkter och på så sätt sökte åstadkomma en gränsdragning mellan önskvärda och mindre önskvärda alster, hade man på en omväg infört ett statligt förmynderskap över medborgarna, som icke kunde anses förenligt med vårt demokratiska samhällsskick eller med vår grundlagsstadgade tryckfrihet. Såsom ett oeftergivligt villkor för en beskattning av ifrågavarande slag borde vidare uppställas å ena sidan, att skatten så konstruerades att risken för ekonomiska rubbningar i förlagens ekonomi bleve den minsta möjliga, och å andra sidan, att skälig säkerhet vunnes för att beskattningen gäve avsett ekonomiskt utbyte. Under beaktande därav föreslugo motionärerna, att beskattningen skulle omfatta samtliga tidskrifter med upplagor över 20 000 exemplar i den del upplagorna överstege nämnda siffra och att skattesatsen skulle sättas till 10 procent. Därest även tidskrifter med små upplagor bleve beskattade, skulle dessas ekonomi allvarligt belastas. Skatten, som förutsattes skola få övervältras på konsumenterna, borde utgå med viss procent på tidskriftens vid varje beskattningstillfälle gällande försäljningsvärde. Vid gränsdragningen mellan tidskrifter och böcker borde häyn tagas bland annat till distributionssättet. I den mån dylika tryckalster distribuerades via tidningsaffärer, tidningskolportörer eller exempelvis svenska pressbyrå, ansågo motionärerna deras karaktär av tidskrift kunna med fullt fog hävdas. För prövning av i samband därmed eller eljest uppkommande frågor borde inrättas ett särskilt av Kungl. Maj:t utsett organ, förslagsvis benämnt tidskriftsskattenämnden.

I sitt i anledning av berörda motioner avgivna betänkande nr 10 anförde 1944 års bevillningsutskott bland annat följande:

»Även enligt utskottets mening bör vid införande av en skatt av ifrågavarande slag en gränsdragning mellan skattepliktiga och skattefria tidskrifter efter kvalitetssynpunkter undvikas. Ett bedömande efter sådana synpunkter låter sig icke väl förena med en beskattningsprocedur och kan, såsom av motionärerna framhållits, jämväl möta betänkligheter i andra hänseenden. Utskottet finner fördenskull de i föreliggande motioner skisserade riktlinjerna för en tidskriftsskatt i nu berört avseende ha företräde framför de tidigare väckta förslagen. Trots detta och ehuru utskottet i likhet med 1942 års bevillningsutskott anser skäl tala för att tidskrifter böra vara underkastade beskattning, eftersom omsättningsskatt utgår för böcker, finner dock utskottet tvivelaktigt, om den av motionärerna nu anvisade lösningen kan läggas till grund för lagstiftning i ämnet.

Det torde sålunda kunna ifrågasättas, huruvida möjlighet förefinnes att införa en beskattning av allenast tidskrifter, medan tidningar däremot lämnas obeskattade. Gränslinjen mellan tidning och tidskrift måste, såvitt utskottet kunnat finna, bliva svår att draga och tveksamma fall torde icke kunna undvikas. Anses en beskattning av ifrågavarande slag böra genomföras, måste enligt utskottets mening den enda framkomliga vägen vara att låta beskattningen träffa såväl tidningar som tidskrifter. Mot en beskattning av

tidningar kunna dock resas så vägande invändningar, att utskottet, i varje fall i nuvarande läge, ej finner skäl förorda en sådan beskattning.»

Utskottet anförde vidare att, då någon framkomlig väg för en tillfredsställande lösning av den föreliggande frågan dittills icke anvisats, utskottet ansåge sig icke kunna förorda bifall till motionerna.

I enlighet med utskottets hemställan lämnades motionerna av 1944 års riksdag utan åtgärd.

Av innehållet i de vid *innevarande års riksdag* i ämnet väckta motionerna må här återgivas följande.

I *motionerna I: 380 och II: 535* har erinrats om vad som anförts i vissa remissyttranden beträffande frågan om undantagande från skatteplikt av jämväl sådant papper som är avsett för vissa facktidningar och facktidskrifter. I anslutning härtill ha motionärerna anført, att de synpunkter, som remissmyndigheterna framfört, syntes böra ytterligare övervägas vid utformandet av den föreslagna beskattningen. Motionärerna vore medvetna om att gränsdragningen mellan de publikationer, vilkas papper icke skulle bli föremål för beskattning, och de övriga icke kunde göras fullt rättvis. Enighet syntes emellertid råda om att starka skäl talade för att organisationspressen undantoges från skattskyldigheten. Det syntes därför önskvärt, att gränsen droges mellan papper för dags- och organisationspressen, å ena, samt övrigt papper, å den andra sidan. En sådan gränsdragning skulle, även om icke heller den kunde göras helt invändningsfri, komma rättvisan närmare än den i propositionen föreslagna. Den sistnämnda innebure en lösning som motionärerna, liksom en övervägande majoritet av remissinstanserna, funne orättvis och olämplig men som vore lätt att i praktiken genomföra. Motionärerna ville i stället förorda en lösning, som visserligen medförde vissa svårigheter vid genomförandet men som uppenbarligen finge anses leda till rättvisare och rimligare resultat än den förra. De praktiska svårigheter, som skulle föränlidas av en dylik utvidgning av skattefriheten, syntes i och för sig icke böra överskattas. Icke heller skulle några mera betydande skattebelopp härigenom bortfalla. Den totala inkomstminskningen på grund av skattefrihetens utsträckande även till organisationspressen kunde uppskattas till ca två milj. kr. Om ett restitutionsförfarande icke ansåges böra ifrågakomma syntes skattefriheten kunna åstadkommas exempelvis därigenom, att de »skattefria» tidningarna tilldelades inköpsrättsbevis eller licenser, berättigande till inköp av en mot det normala behovet svarande kvantitet skattefritt papper. Själva gränsdragningen mellan skattebelagda och skattefria tidningar syntes väsentligt underlättad därigenom, att en granskning och gruppering av pressen redan företagits i samband med införandet av pappersransoneringen, varvid en särskild grupp, fack- och organisationspressen, avskilt. Det borde icke stöta på några större svårigheter att inom denna grupp skilja ut de publikationer, som svarade mot förslagsvis följande definition på organisationspressen, nämligen tidningar och tidskrifter, som ägdes och helt eller delvis bekostades av folkrörelse- och nä-

ringsorganisationer och som distribuerades till dessas medlemmar såsom ett väsentligt led i organisationernas upplysningsverksamhet.

Till stöd för den i *motionen I: 379* gjorda hemställan om förtydligande av uttrycket »allmän nyhetstidning» i sådan riktning att icke de mindre tidningarna behöfve riskera att träffas av beskattningen har i motionen anförts i huvudsak följande. Med kännedom om de svårigheter, som i samband med pappersransoneringen yppat sig vid avgörandet om en tidning skulle räknas till dagspressen eller hänföras till annan kategori, framstode det som synnerligen önskvärt — om pappersskatt skulle införas — att från början skapa klarhet i fråga om vilka publikationer som skulle träffas av skatten. Uppenbart vore att frågan om en tidnings hänförande till kategorien »allmänna nyhetstidningar» icke borde få göras beroende av exempelvis antalet utgivningsdagar per vecka eller om tidningen vore abonnent på tidningarnas telegrambyrås nyhetsmaterial o. s. v. Tidningar, som utkomme en eller två dagar åt veckan, kunde ha lika stor betydelse inom sina spridningsområden som de stora dagliga tidningarna. Därtill komme att dessa mindre tidningar ofta hade betydligt svårare att bära en så kraftig extra pålaga som den föreslagna pappersskatten.

Svenska tidningsutgivareföreningen hade i sitt yttrande över konsumtionskatteberedningens förslag bl. a. uttalat, att någon gränsdragning icke syntes kunna göras mellan å ena sidan periodiska publikationer av förströelsekaraktär samt å andra sidan ideella tidskrifter, fackorgan, föreningstidningar och andra dylika publikationer. Häremot kunde invändas att det icke syntes möta någon svårighet att skilja mellan en kolorerad veckotidning och en vetenskaplig eller politisk tidskrift. Erfarenheterna från pappersransoneringens tillämpning visade å andra sidan, att det ibland förefölle vara svårt att avgöra om en tidning skulle hänföras till dagspressen eller till typen föreningstidningar. En tendens hade framträtt att karakterisera politiska dagstidningar som föreningstidningar av den anledningen att de ägts av ekonomiska föreningar, som bildats av enskilda personer och sammanslutningar tillhörande ett politiskt parti. Det vore emellertid uppenbart, att det måste anses allra mest ömtåligt ur tryckfrihetssynpunkt att genom ransoneringsåtgärder eller beskattning försvåra utgivningen av politiska tidningar. Då det vore önskvärt att även paper, som användes för tryckning av facktidningar och facktidskrifter, undantoges från pappersbeskattningen, borde ny utredning verkställas i syfte att finna utvägar att i beskattningshänseende skilja dessa från skrifter av nöjeskaraktär.

I *motionen I: 381* har motionären bland annat anført, att den direkta anledningen till att den föreliggande propositionen framlagts syntes vara den, att genom den ifrågasatta beskattningen skulle den till ca 500 miljoner kronor fixerade överbalanseringen av budgeten i det allra närmaste uppnås. Det vore emellertid att märka, att det avgörande skälet för de nu höjda

indirekta skatterna varit dessas penningpolitiska och ej statsfinansiella eller budgettekniska verkningar. I ifrågavarande avseende hade någon motivering för preciseringen av överbalanseringsbeloppet till just 500 miljoner kronor icke kunnat angivas. För egen del kände sig motionären därför icke på något sätt bunden vid detta belopp. Motionären utgick från att de inflytande skatteintäkterna bort och borde disponeras på det sätt, som anväts av ledamoten av konsumtionsskatteberedningen herr Henriksson (se propositionen nr 5/1948 s. 22 ff.). I detta ståndpunktstagande stärktes motionären i synnerhet därav att den av riksbanksfullmäktige tillsatta kommittén för utredning av verkningarna av ökat sparande från penningpolitisk synpunkt i sin i ämnet avgivna promemoria anförde, att när sparandet vore förknippat med tesauring eller disponerades så, att staten medelst de indragna sparmedlen — i förevarande fall statsinkomsterna från de indirekta skatterna — inlöste statsobligationer i riksbankens ägo, inträdde en dubbel effekt på prisutvecklingen. Vid en sådan disponering av dessa sparmedel skulle en indragning av 250 miljoner kronor indirekta skattemedel ur penningpolitisk synpunkt motsvara 500 miljoner kronor med användning på det sätt finansministern föreslagit. När det gällde att taga närmare ställning till det nu aktuella skatteförslaget finge påpekas, att finansministern ansett det vara mer angeläget än tidigare att eftersträva en överbalansering av budgeten med hänsyn till utvecklingen på det ekonomiska området under de senaste månaderna liksom till de utgifter för det allmännas räkning, vilka icke förutsetts i statsverkspropositionen, men som därefter visat sig ofrånkomliga. Detta uttalande syntes tyda på en beklaglig sammanblandning av de penningpolitiska och de statsfinansiella motiven utan någon gränsdragning dem emellan, varav skulle kunna dragas den slutsatsen, att de sistnämnda för finansministern vore avgörande. Likväl vore det svårt att förstå, varför en överbalansering med ett visst belopp skulle bli angelägnare genom inträffandet av oförutsedda statsutgifter.

Vidare hade finansministern tagit upp frågan om pappersskattens eventuella begränsande verkan på den inhemska papperskonsumtionen. Därvid påstodes att en beskattning av papper självfallet skulle bidra till besparingar. I detta sammanhang finge framhållas bränslekommissionens uttalande, att den inhemska konsumtionen genom frivilliga överenskommelser nedbringades till ca $\frac{2}{3}$ av 1946 års konsumtion, och att återstoden måste anses utgöra ett minimibehov, som icke utan svårartade verkningar ytterligare kunde minskas. Vidare vore att märka, att statens egen pappersförbrukning motsvarade ca $\frac{1}{3}$ av den totala konsumtionen av finpapper inom landet samt att den förbrukningen kunde väntas ytterligare stiga i samma mån som samhällsregleringarna ökade. Köpkraftsminskningen hos allmänheten bleve därför endast en mindre del av de 48 miljoner kronor, som skatten skulle inbringa. Därtill komme, att den återstående delen av de 48 miljoner kronorna ytterligare måste minskas genom att det i åtskilliga fall finnes anledning att antaga, att skatten icke komme att slå igenom i priserna utan att den komme att drabba företagen själva, vilkas vinster på an-

nat sätt bleve steriliserade eller indragna till staten i form av skatter. Skattens rent penningpolitiska verkningar bleve därför så små, att fördelarna med skatten i detta avseende icke kunde anses uppväga dess betydande nackdelar i andra. Beskattningen måste avsevärt komma att drabba rent oundgängliga varor, främst livsmedel och byggnadsvaror, samt fördyra dessa. Resultatet av skatten komme därför att bliva en inflationsfrämjande prishöjning, som ytterst drabbade den minst penningstarka delen av befolkningen och därför kunde föranleda krav från dennas sida om kompensation varigenom inflationsskruven komme i ytterligare rörelse. Av remissorganen hade påtalats, att skatten komme att verka orättvist genom att den utformades såsom en vikts- i stället för värdeskatt och att den måste komma att medföra arbetslöshet inom de drabbade facken, som redan nu på grund av pappersransoneringen kämpade med stora svårigheter. I dessa uttalanden instämde motionären helt. Man finge väl icke utgå från att produktionen inom berörda områden ur samhällsmajoritetens synpunkt vore att anse såsom mindre önskvärd och därför borde skäras ned. Skatten innebure ett uppenbart hämmande av den kulturella utvecklingen i samhället, främst när det gällde belastningen av bokproduktionen för olika ändamål, och enligt motionärens mening borde något sådant icke ifrågakomma, utan staten borde i stället på allt sätt befrämja kulturens utbredning i samhället bl. a. genom att icke lägga hinder i vägen för utgivandet av billiga böcker, som kunde nå alla folklager.

Såsom motivering för det i *motionen II: 536* framställda yrkandet om avslag å den föreliggande propositionen ha motionärerna åberopat det särskilda yttrande som i konsumtionsskatteberedningen avgivits av herr Öhman (fogat såsom bilaga till propositionen).

I de likalydande *motionerna I: 183 och II: 298* samt i *motionen II: 365* ha förslag framförts om en beskattning av förströelsetidskrifter.

Såsom motivering härför har i de båda förstnämnda motionerna anförts, att även om de summor, som komme att flyta in genom den skärpta indirekta beskattningen, måste anses betydande, bleve deras verkan begränsad på grund av köpkraftsöverskottets storlek, vilket kunde beräknas till två å tre miljarder kr. Det syntes därför nödvändigt att på olika sätt draga in ytterligare köpkraft för att hålla tillbaka tendenserna till en allmän stegring av prisnivån. En sådan möjlighet till beskattning erbjöde förströelsetidskrifterna eller den s. k. kolorerade veckopressen. Denna press, som icke endast omfattade de varje vecka utan även de var fjortonde dag och en gång i månaden utkommande förströelsetidskrifterna, hade nått en utomordentlig spridning. Man syntes i runt tal kunna räkna med att nämnda tidskrifter till ett antal av 4 miljoner exemplar varje vecka översvämmade landet. Deras totala upplaga per år kunde beräknas till den oerhörda mängden av 200 miljoner exemplar, vilket innebure en kraftig pappersförbrukning, som vore av betydelse just i dessa tider. Beskattningen av den kolo-

rerade veckopressen borde kunna utformas så, att skatten utginge med 30 procent, då lösnummerpriset på tidskriften uppginge till högst 20 öre per exemplar. Om priset vore högre, borde skatten utgå med 30 procent på 20 öre och med 45 procent på återstoden. Skatten skulle enligt detta förslag bli 6 öre på en tidskrift, som kostade 20 öre, 10,5 öre för en som kostade 30 öre o. s. v. En beskattning av denna storlek skulle ge staten mellan 20 och 25 miljoner kronor i inkomster varje år, beroende på vilket genomsnittspris tidskrifterna kunde ha. Om det genomsnittliga priset per lösnummer låge vid 30 öre kunde skattesumman beräknas till 21 miljoner kronor. Om lösnummerpriset i genomsnitt skulle vara 35 öre, kunde med en total upplaga på 200 miljoner exemplar per år skatten uppskattas till 25,5 miljoner kronor. Den invändningen kunde komma att resas mot det i motionerna skisserade förslaget, att det vore svårt att skilja mellan förströelsetidskrifter och andra, värdefullare tidskrifter. Dylika svårigheter, som alltid skötes i förgrunden, vore i hög grad överdrivna och kunde utan större besvär bemästras. Undantag från beskattningen skulle naturligtvis göras för tidskrifter av religiös, kulturell, ekonomisk, politisk och facklig karaktär liksom tidningar av typen »Vi» och »Ica-Kuriren». Beskattningen skulle med andra ord endast drabba den kolorerade veckopressen.

I motionen II: 365 har framhållits att riksdagen tidigare gjort framställning om skattebeläggning av den kolorerade veckopressen, men saken hade strandat på svårigheten att draga en gräns mellan sådana alster som borde skattebeläggas och sådana som borde vara fria. Motionären ville ifrågasätta om icke en gräns kunde dragas mellan sådana periodiska tryckalster, som uteslutande avsåge att tillföra sin ägare eller utgivare ekonomisk vinning, och sådana som — även om vinsttanken icke vore utesluten — dock hade till huvudsakligt ändamål att sprida kunskap eller tjäna något allmännyttigt ändamål. Kunde en sådan skattebeläggning bidra till att något sanera den frodiga floran, vore det att hälsa med tillfredsställelse. Särskild uppmärksamhet borde ägnas de tidskrifter av synnerligen dålig halt, som vederbörande låte trycka i Finland och sedan importerade hit. Det vore också en form av valutaexport, som borde förhindras.

I två till utskottet inkomna *skrifter* ha Föreningen Svensk fackpress samt Svenska bokförläggareföreningen uttalat sig emot den i förevarande proposition föreslagna pappersbeskattningen samt framfört vissa särskilda yrkanden. Av vad föreningarna anfört må här återgivnas följande.

Föreningen Svensk fackpress har — med bifogande av sitt över konsumtionsskatteberedningens förslag avgivna remissyttrande — erinrat om sin däri gjorda hemställan att, därest den föreslagna beskattningen skulle införas, föreningens medlemmar måtte jämföras med dagspressen samt att skattebefrielsen måtte ges formen av restitution. Vidare har föreningen understrukit sitt i berörda yttrande gjorda uttalande, att föreningen till fullo instämde i Svenska tidningsutgivareföreningens, Sveriges grafiska industriförbunds samt Köpmannaförbundets uttalanden om faran för tryckfriheten

samt om orättvisan i att utsätta *en* bransch för speciella uppoffringar och att ställa fackpressen i ogynnsammare läge än nyhetspressen.

Svenska bokförläggareföreningen har anfört, att föreningen anslöte sig till vad Stockholms handelskammare och Sveriges grafiska industriförbund i avgivna remissyttranden anfört beträffande den föreslagna skattens förväntade menliga verkningar för allmänheten och näringslivet. Därutöver har föreningen i fråga om pappersskattens verkningar för bokhandeln framhållit, att böcker och tidningar sedan länge på grund av sin betydelse såsom kulturspridare intagit en viss undantagsställning i vårt lands lagstiftning. Genom tryckfrihetsförordningen hade sedan gammalt regler uppställts till skydd för ett fritt meningsutbyte med det tryckta ordet såsom medel. Förslaget till ny tryckfrihetsförordning hade förstärkt skyddet för tryckta skrifterns fria utgivning och distribution. Böcker åtnjöte vidare tullfrihet, vilket måste anses innebära, att det fria tankeutbytet länderna emellan med det tryckta ordet såsom medel ansetts vara ett värde, som vägde tyngre än den svenska bokproducentens eventuella behov av tullskydd. Frågorna om ytterligare skydd för det tryckta ordets obehindrade spridning och om positiva åtgärder härför vore fortlöpande föremål för uppmärksamhet från myndigheternas och de enskildas sida. Sålunda kunde omnämnas den pågående statliga utredningen om förlagsverksamheten, läroboksutredningen och den varslade nya utredningen om åtgärder för böckernas förbilligande samt icke minst förlagens intensifierade strävanden att giva ut billiga, kvalitativt högstående böcker.

Den föreslagna pappersskatten skulle, om den komme till stånd, medföra verkningar, vilka direkt motverkade dessa strävanden. En pappersskatt av föreslagen konstruktion skulle komma att träffa böckerna särskilt hårt, då papperskostnaden utgjorde en betydande del av framställningskostnaden för böcker. Då därjämte skatten komme att åsättas papperet med 15 öre per kilogram, oavsett dess kvalitet, skulle konsekvensen bli, att billigare böcker i stora upplagor i vilkas framställningskostnad papperet hade en proportionellt större del än i de dyrare böckerna drabbades särskilt hårt av skatten. Detta skulle innebära, att prishöjningarna på billiga böcker bleve proportionellt större än på dyrare böcker, en konsekvens som direkt vore ägnad att motverka strävandena att förbilliga böckerna och därigenom möjliggöra deras spridning bland de bredare folklagren. Skattens övervältning på konsumenterna skulle medföra en beskattning av bildningssträvande och läslust, vars kulturella och sociala verkningar kunde bli avsevärda. Därest den föreslagna beskattningen skulle komma att införas, hemställde föreningen, på grund av de sålunda förväntade verkningarna av en pappersskatt, att papper till böcker måtte undantagas från beskattning.

Utskottets yttrande.

I nu förevarande proposition nr 215 har förslag framlagts om införandet av en särskild beskattning av papp och papper. Detta förslag ingår såsom ett led i de förslag till skärpt indirekt beskattning vilka tidigare, i proposition

nerna nr 5—10, framlagts för innevarande års riksdag och som åsyfta att genom uppsugning av förefintligt köpkraftsöverskott åstadkomma en överbalansering av budgeten för budgetåret 1948/49.

Förslagen till skärpning av den indirekta beskattningen ha i första hand utarbetats inom 1947 års konsumtionsskatteberedning, som framlagt dessa förslag i sina skrivelser den 20 december 1947 och den 18 mars 1948. Enligt direktiven för beredningen borde eftersträvas att ernå en överbalansering av budgeten för nästkommande budgetår av sådan storleksordning, att utgifterna å kapitalbudgeten därigenom täcktes; och beredningen har under hänvisning härtill uttalat att beredningen vid fullgörandet av sitt uppdrag ansett, att ett belopp om cirka 500 miljoner kronor borde för nästkommande budgetår tillföras statsverket genom skärpt indirekt beskattning.

Innan utskottet närmare behandlar det nu föreliggande förslaget om införandet av en särskild beskattning av papp och papper, har utskottet funnit det vara av intresse att konstatera, i vilken utsträckning statsverket kan under budgetåret 1948/49 komma att tillföras ökade intäkter som äro direkt hänförliga till nu berörda skärpningar i den indirekta beskattningen. En sammanställning rörande dessa inkomstökningar har intagits i den föreliggande propositionen och återfinnes här ovan i detta betänkande (s. 11). Vid behandlingen inom utskottet av denna proposition ha emellertid varit tillgängliga vissa preliminära uppgifter från riksräkenskapsverket rörande inkomstberäkningarna för nästkommande budgetår, vilka uppgifter torde böra föranleda smärre justeringar i de tidigare verkställda beräkningarna. I nedanstående tablå redovisas de inkomster, vilka kunna antagas komma att tillföras statsverket i anledning av den skärpta indirekta beskattningen.

Varuslag m. m.	Inkomstökningar (i milj. kr.) enligt		
	tidigare beslut av 1948 års riksdag	konsumtionsskatteberedningens beräkning den 18 mars 1948	uträkningar, grundade på riksräkenskapsverkets prelim. uppgifter i maj 1948
1. Tobaksvaror.....	50	50	50
2. Spritdrycker.....	50	50	56
3. Vin.....	6	6	6
4. Maltdrycker.....	9	16	17
5. Läskedrycker.....	7	9.6	10.4
6. Nöjesskatt.....	25	25	23
7. Varuskatt.....	33.5	38.5	39
8. Bensin och brännolja.....	179	209.25	203.75
9. Totalisatormedel.....	6.5	6.5	7
10. Tipsmedel.....	10	10	10
11. Lotterimedel.....	25	25	25
Summa	401	445.85	447.15

Beträffande de särskilda posterna i denna tablå må nämnas, att den antagna minskningen i intäkterna på grund av skärpt beskattning av bensin och brännolja beror därpå, att den kvantitet bensin, för vilken skatt kan

komma att uttagas under nästa budgetår, av riksräkenskapsverket beräknats till — i stället för den kvantitet om 725 000 kubikmeter som angivits i beredningens skrivelse den 18 mars 1948 — 700 000 kubikmeter. Emellertid har för utskottet upplysts, att sistnämnda kvantitet troligen kommer att ökas i syfte att tillföra nyttotrafiken ytterligare drivmedel, och i så fall torde intäkterna i förevarande avseende komma att uppgå till minst det av beredningen angivna beloppet 209,²⁵ miljoner kronor.

Den nu aktuella frågan, huruvida ytterligare skärpningar på den indirekta beskattningens område böra genomföras, är i främsta rummet beroende av huruvida den hittills uppnådda inkomstsiffran — beräknad till omkring 447 miljoner kronor — är tillräcklig för det syfte vartill inkomsterna i fråga äro avsedda att utnyttjas eller om ett högre inkomstbelopp är erforderligt. Föredragande departementschefen har i detta hänseende uttalat, att det vid tiden för propositionens framläggande — med hänsyn till utvecklingen på det ekonomiska området under de senaste månaderna liksom till de utgifter för det allmännas räkning, vilka icke förutsetts i statsverkspropositionen men som därefter visat sig ofrånkomliga — vore mera angeläget än tidigare att eftersträva en överbalansering av budgeten för nästkommande budgetår. Utskottet ansluter sig till vad departementschefen sålunda anfört. Jämväl enligt utskottets mening är det alltså önskvärt, att en överbalansering av budgeten genom skärpt indirekt beskattning åstadkommes med högre belopp än det nyss angivna, dock givetvis endast under den förutsättningen att olägenheterna av en dylik skärpt beskattning icke visa sig större än fördelen med den ökade överbalanseringen.

I motsats till tidigare vid innevarande års riksdag genomförda skärpningar på den indirekta beskattningens område innebär det i propositionen nr 215 framlagda förslaget, att en indirekt skatt införes på ett helt nytt område.

Vad först angår det närmare innehållet i sagda förslag må här nämnas att skatten, enligt vad som framgår av propositionen, skall utgå såsom en tillverkningskatt — beräknad efter 15 öre för kilogram — å inom riket tillverkat papp och papper i obearbetat skick. Jämväl vid import av papp och papper skall denna skatt uttagas. Från beskattningen skall undantagas sådant tidningspapper som är avsett att användas till tryckning av allmän nyhetstidning, d. v. s. vad som i dagligt tal benämnes dagspressen. Kontrollen över beskattningen skall utövas centralt genom kontrollstyrelsen. I propositionen har förutsatts, att statsverket genom pappersbeskattningen skulle tillföras ett inkomstbelopp om cirka 48 miljoner kronor för år räknat.

Såsom förut nämnts har förslaget om införandet av en pappersskatt framlagts av konsumtionsskatteberedningen. Utskottet finner det vara av intresse att konstatera att beredningen — vari ingingo representanter för samtliga riksdagspartierna — var med undantag för en ledamot (herr Ohman) enhällig i fråga om den nu föreslagna beskattningen. Å andra sidan ha de

näringsorganisationer som i olika sammanhang avgivit yttranden över beredningens förslag med stor samstämmighet förklarat sig avråda från beskattningens införande.

Jämväl i vissa av de motioner, som väckts inom riksdagen i anledning av propositionen, har den föreslagna nya beskattningen avstyrkts. Sålunda har i motionen I: 381 (av herr Lundgren) yrkats avslag å propositionen; och såsom skäl härför har motionären åberopat såväl mera allmänna penningpolitiska synpunkter som de från näringsorganisationernas sida framförda argumenten mot en pappersbeskattning. Vidare har helt avslag å propositionen yrkats i motionen II: 536 (av herr Karlsson i Stuvsta m. fl.), i vilken motion hänvisats till det särskilda yttrande som inom konsumtionsskatteberedningen avgivits av den förut omnämnde reservanten.

Beträffande de i motionen I: 381 framförda erinringarna mot den föreslagna pappersbeskattningen ur penningpolitiska synpunkter torde utskottet få hänvisa till vad utskottet i detta hänseende anfört i anslutning till de av utskottet tidigare behandlade motionerna I: 175 (av herr Domö m. fl.) och II: 237 (av herr Håstad m. fl.). På sätt framgår av utskottets betänkande nr 1 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror har utskottet hävdad den uppfattningen, att det icke ankommer på bevillningsutskottet att avgiva yttrande över frågor av penningpolitisk natur. Vad i motionen I: 381 anförts i nu berörda avseende föranleder icke utskottet att frångå sin tidigare uttalade ståndpunkt i föreliggande fråga.

Vad härefter angår övriga invändningar mot förslaget om införandet av en pappersbeskattning står det för utskottet klart, att svårigheter uppkomma för de av en sådan beskattning berörda branscherna och att härav föranledas vissa prisstegringar, som av andra skäl helst bort undvikas. Vid sådant förhållande har utskottet icke kunnat underlåta att närmare gå in på frågan, huruvida den erforderliga inkomstökningen för statsverket i syfte att ernå en överbalansering av budgeten bör eftersträvas genom den nu föreslagna pappersbeskattningen eller om en skärpt indirekt beskattning med större fördel skulle kunna uppnås på annat sätt. Härvid har inom utskottet ånyo väckts frågan om återinförande av den allmänna omsättningsskatten i en eller annan form, men detta alternativ har utskottet — med hänsyn till riksdagens tidigare i år intagna ställning till sagda fråga — icke ansett utgöra en framkomlig utväg. Såsom andra alternativ har i olika sammanhang diskuterats förslag om beskattning av skodon, socker, elektriska apparater såsom dammsugare och radioapparater, glödlampor, radiolicenser och industribränsle. Emellertid har utskottet icke kunnat finna, att olägenheterna i följd av en beskattning av nu uppräknade varuslag m. m. skulle bli mindre framträdande än olägenheterna genom en pappersbeskattning. Särskilt med beaktande av att en pappersbeskattning enbart för sig skulle kunna tillföra statsverket ett betydande inkomstbelopp och att en kontroll över sistnämnda beskattning synes vara enkel att genomföra framstår den

föreslagna pappersbeskattningen såsom mera fördelaktig än övriga diskuterade alternativ.

Såsom från näringsorganisationernas sida framhållits kommer en pappersbeskattning att i icke oväsentlig grad drabba även oundärliga varor. Även denna invändning mot det föreliggande förslaget är enligt utskottets mening betydelsefull. Vid genomförandet av de erforderliga skärpningarna på den indirekta beskattningens område i syfte att ernå en överbalansering av budgeten skulle en mera tilltalande linje givetvis vara den, att dessa skärpningar drabbade endast oundärliga varor. Då det emellertid redan tidigt visat sig omöjligt att följa enbart denna linje, har konsumtionsskatteberedningen — liksom Kungl. Maj:t och riksdagen — i viss utsträckning glidit över till en skärpt beskattning av jämväl mera oundärliga varor. En sådan utvidgning av beskattningsområdet kan anses försvarlig under förutsättning att största försiktighet iakttages vid fastställandet av skattens storlek och vid utformningen i övrigt av en dylik skatt. Enligt utskottets uppfattning måste den nu föreslagna skatten å papp och papper med 15 öre per kilogram anses vara av så måttlig storlek, att den försiktighet som sålunda måste krävas vid beskattningen av mera oundärliga varor blivit i tillräcklig grad beaktad.

Under återopande härav och då utskottet i övrigt kan ansluta sig till de synpunkter, vilka anförts av departementschefen såsom motivering för införandet av en särskild pappersbeskattning, finner utskottet sig i princip böra tillstyrka, att en sådan beskattning genomföres.

I enlighet härmed avstyrker utskottet de förut omnämnda motionerna I: 381 och II: 536.

I detta sammanhang vill utskottet — på sätt skett jämväl i tidigare av utskottet avgivna betänkanden över Kungl. Maj:ts förslag om skärpt indirekt beskattning — understryka det av departementschefen gjorda uttalandet, att beskattningen av papp och papper, som ju förordades i syfte att därigenom åstadkomma en överbalansering av budgeten och icke för att täcka löpande statsutgifter, borde vara av endast tillfällig natur. I förevarande fall har departementschefen för att ytterligare understryka detta förhållande ansett sig böra föreslå att i författningen i ämnet uttryckligen angäves, att skatten skulle utgå för endast ett år, räknat från och med den 1 juli 1948. Därest förevarande förslag bifalles, kommer skatten sålunda att upphöra den 30 juni 1949, såvida icke annat kommer att beslutas av 1949 års riksdag.

Vad angår frågan, huruvida sådana merkostnader som föranledas av pappersbeskattningen böra slå igenom i konsumentpriserna, ha olika uppfattningar uttalats i detta hänseende. Från näringsorganisationernas sida har hävdats, att ett sådant genomslag borde tillåtas utan några som helst inskränkningar medan däremot priskontrollnämnden intagit en mera restriktiv ståndpunkt. Sålunda har nämnden — under hänvisning till 1948 års bevillningsutskotts betänkande nr 8 i anledning av Kungl. Maj:ts proposi-

tion nr 5 med förslag till förordning om särskild automobilskatt, m. m. — åberopat att sådana kostnadsökningar, som direkt föranleddes av skatteskärpningar, borde slå igenom i konsumentpriserna men att något hinder icke syntes föreligga att beskära vinstmarginalen i de fall då densamma befundes större än vad som kunde anses skäligt. Enligt vad nämnden vidare anfört borde skatteskärpningar icke i och för sig föranleda tillstånd till ökning av handelsmarginalerna, uträknade i kronor och ören, och kompensering för ökade emballagekostnader borde icke lämnas av den anledningen, att en eventuell prispfördyring av papp och papper borde kunna motvägas av en minskning i förbrukade kvantiteter. Enligt vad departementschefen anfört i denna fråga syntes sådana förhållanden icke vara för handen att priskontrollnämnden vid en kommande prövning härutinnan borde avvika från de principer, som nämnden i andra liknande ärenden tillämpat och som vunnit statsmakternas godkännande. För egen del anser utskottet sig sakna anledning att frånga den uppfattning som departementschefen sålunda uttalat och som ansluter sig till den mening, som utskottet anfört i tidigare avgivna betänkanden angående skärpt indirekt beskattning.

Utskottet torde härefter få beröra vissa detaljfrågor rörande den av utskottet tillstyrkta beskattningen av papp och papper. Av dessa frågor är givetvis frågan om beskattningsområdets avgränsning den mest betydelsefulla.

Såsom förut berörts innebär det i propositionen framlagda förslaget till pappersskatt, att från skattskyldighet skall undantagas papper som är avsett att användas för tryckning av allmänna nyhetstidningar. Samma undantag hade föreskrivits redan i det av konsumtionskatteberedningen framlagda förslaget.

Den nu berörda gränsdragningen — som utförligt motiverats av departementschefen (se propositionen s. 52—53) — har föranlett vissa yrkanden och ändringsförslag i motionerna I: 379 (av herr Näsgård) och de likalydande motionerna I: 380 (av herr Gottfrid Karlsson m. fl.) och II: 535 (av herr Lindahl m. fl.).

I motionen I: 379 ha till en början framförts vissa synpunkter angående tolkningen av uttrycket allmän nyhetstidning. I anledning av vad i motionen i denna del uttalats vill utskottet framhålla, att den omständigheten att en tidning utkommer endast exempelvis två dagar i veckan icke alls bör inverka på frågan, huruvida tidningen skall anses såsom allmän nyhetstidning eller icke. Den avgörande synpunkten bör i stället vara, huruvida tidningen innehåller aktuella nyheter av varjehanda slag, vilka icke endast äro av intresse för vissa yrkeskategorier utan läsas av vad man brukar kalla »den breda allmänheten». Gränsdragningen mellan skattepliktigt och skattefritt tidningspapper bör uppenbarligen göras oberoende av om nyhetsmaterialet tillhandahålles genom tidningarnas telegrambyrå eller anskaffas på annat sätt.

Såväl i den nu berörda motionen I: 379 som i de likalydande motionerna I: 380 och II: 535 ha ändringar ifrågasatts beträffande gränsdragningen mellan skattepliktigt och skattefritt papper. Sålunda har i förstnämnda motion uttalats, att en ny utredning borde verkställas i syfte att finna utvägar att i beskattningshänseende skilja facktidningar och facktidsskrifter från tidskrifter av nöjeskaraktär. Vidare har i de likalydande motionerna I: 380 och II: 535 yrkats, att jämväl sådant papper som avsåges för folkrörelsernas och näringsorganisationernas press måtte undantagas från skattskyldighet. I den till utskottet ingivna skriften från Föreningen Svensk fackpress har yrkats — liksom i föreningens remissyttrande till finansdepartementet — att den egentliga fackpressen, som föreningen representerade, skulle jämföras med dagspressen och att befrielsen skulle ske restitutionsvägen. Slutligen har Svenska bokförläggareföreningen i sin till utskottet inkomna skrift, jämte det föreningen avstyrkt den föreslagna pappersskatten, tillika i andra hand anhållit att utskottet måtte förorda att papper till böcker undantogs från beskattningen med hänsyn till böckernas kulturella och sociala betydelse och vikten av att bokspridningen icke hämmades genom en extra beskattning.

I likhet med departementschefen anser utskottet, att det icke är praktiskt möjligt att genomföra en gränsdragnings i förevarande hänseende på annat sätt än som departementschefen i överensstämmelse med konsumtionsskatteberedningens förslag förordat. De av departementschefen anförda skälen för denna gränsdragnings finner utskottet bärande. Vad särskilt angår det av Föreningen Svensk fackpress framförda yrkandet, att en särskild restitutionsrätt skulle tillskapas, vill utskottet understryka, att sådana fall kunna förekomma, där det icke är möjligt att skilja mellan en facktidsskrift som samtidigt innehåller artiklar av förströelsekaraktär — dessa senare artiklar kunna för övrigt erhålla växlande utrymme i facktidsskriften från ett nummer till nästa — och en förströelsetidsskrift som tillika regelmässigt inför fackartiklar. Därjämte må framhållas att om en restitutionsrätt infördes, skulle detta betyda en avsevärd ökning i arbetet med kontrollen av pappersbeskattningen; i stället för att kontrollera omkring 70 pappersbruk skulle kontrollstyrelsen bliva nödsakad att därutöver upprätthålla en fortlöpande granskning av papperskonsumtionen hos ett mycket stort antal facktidningar och facktidsskrifter. I förevarande fråga har utskottet — liksom departementschefen — ansett det vara av väsentlig betydelse, att skattesatsen icke föreslås till högre belopp än 15 öre per kilogram. Den nya pålaga som genom en pappersbeskattning kommer att åvila facktidningar och facktidsskrifter torde på grund härav icke bliva alltför betungande. Enligt utskottets uppfattning skulle det ingalunda varit oskäligt om en vida högre skattesats kunnat fastställas för exempelvis förströelsetidsskrifter. Då emellertid de praktiska svårigheterna i fråga om gränsdragningen mellan skattepliktigt och skattefritt papper i själva verket icke kunna lösas på ett tillfredsställande sätt, finner utskottet den i propo-

sitionen föreslagna lösningen med en relativt måttlig skattesats över hela linjen — dock med förut omnämnt undantag — innebära en lämplig avvägning mellan olika uppfattningar och intressen.

Vad angår Svenska bokförläggareföreningens yrkande, att papper till böcker måtte undantagas från beskattningen, anser utskottet sig böra framhålla, att den prisökning, som måste bli en följd av pappersbeskattningen, blir förhållandevis obetydlig och kommer att uppgå till avsevärt lägre belopp än vad som tidigare utgick i allmän omsättningsskatt för försäljningen av böcker.

Då utskottet i enlighet med det nu anförda tillstyrker att gränsdragningen mellan skattepliktigt och skattefritt papper verkställs på sätt i propositionen förordats, har utskottet funnit sig böra avstyrka *dels* motionen I: 379 såvitt angår däri framställda förslag om undantagande från pappersbeskattningen av papper till facktidningar och facktidsskrifter *dels* ock de likalydande motionerna I: 380 och II: 535.

Ytterligare vissa detaljspörsmål rörande pappersskatten ha särskilt uppmärksamrats inom utskottet.

Sålunda har inom utskottet riktats kritik mot den i 11 § andra stycket i författningsförslaget upptagna bestämmelsen, enligt vilken den, som idkar handel med vara vilken användes för framställning av skattepliktig vara, är uppgiftsskyldig på sätt i första stycket i samma paragraf närmare anges. Mot denna bestämmelse har erinrats, att kontrollmyndighetens befogenheter enligt förslaget gjorts alltför vidsträckta och komme att omfatta företag, vilka i mycket ringa utsträckning hade förbindelse med pappersbranschen. Häremot bör emellertid framhållas, att en bestämmelse av samma innehåll återfinnes i flera andra författningar rörande indirekt beskattning och även visat sig vara av viss betydelse ur kontrollsynpunkt. Sålunda har kontrollstyrelsen med stöd av den i förordningen om varuskatt upptagna bestämmelsen om sådan uppgiftsskyldighet, varom här är fråga, kunnat genomföra en effektiv kontroll över skattskyldiga glasstillverkare. Då några olägenheter av motsvarande bestämmelser i äldre skatteförfattningar icke försports, torde det kunna förutsättas att ej heller bestämmelsen i 11 § andra stycket i nu förevarande författningsförslag kommer att föranleda missbruk eller godtycke. Utskottet anser sig därför böra tillstyrka, att författningsförslaget i denna del bibehålles oförändrat.

Enligt vad departementschefen förordat skall skattskyldig tillverkare vid skatteredovisningen vara fritagen från beskattning av sådana myckenheter papp eller papper, som från tillverkningsstället utlämnats för export eller till inhemsk förädlingsindustri för export efter vidare bearbetning exempelvis till wellpappemballage, tapeter och asfaltpapp. I enlighet härmed har i 14 § första stycket i författningsförslaget stadgats, att skattskyldig må i sin deklaration göra avdrag för bl. a. den myckenhet skattepliktiga varor, som utlämnats från tillverkningsstället för att i befintligt skick eller efter bearbetning utföras ur riket. Inom utskottet har uttalats tvekan, huruvida

avdragsrätt föreligger icke endast i sådana fall då emballage såsom sådant exporteras utan även beträffande inom riket tillverkat emballage, som användes till exportvara. Enligt vad utskottet funnit bör nu berörda bestämmelse tolkas så, att avdragsrätt föreligger jämväl i sistnämnda fall, dock givetvis under förutsättning att den skattskyldige kan hos kontrollstyrelsen förebbringa tillförlitlig utredning om att varan använts såsom emballage för exportvara eller kommer att tagas i anspråk för dylikt ändamål.

Vad i övrigt anförts i propositionen såsom detaljmotivering för förslaget till förordning om pappersskatt föranleder icke något särskilt uttalande från utskottets sida.

I förevarande sammanhang har utskottet behandlat jämväl vissa vid riksdagens början väckta motioner om skatt på förströelsetidskrifter, nämligen de likalydande motionerna I: 183 (av herr Gustaf Elofsson m. fl.) och II: 298 (av herr Johnsson i Skoglösa m. fl.) samt motionen II: 365 (av herr Johnsson i Stockholm). I förstnämnda två motioner har yrkats, att skatt måtte införas på sådana förströelsetidskrifter, som i dagligt tal kallades kolorerad veckopress, i enlighet med de grunder som i motionerna angivits. Vidare har i motionen II: 365 hemställts, att riksdagen måtte besluta skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om förslag till skatt å sådana vecko-tidskrifter av förströelsekaraktär, som till huvudsakligt syfte hade innehavarens ekonomiska vinning.

Den av utskottet i detta betänkande förordade pappersbeskattningen kommer att drabba bland annat sådana tidskrifter som avses i nämnda tre motioner. Ehuru det självfallet kan diskuteras, huruvida icke tidskrifter av nu angivet slag borde av olika skäl beskattas hårdare än vad som blir fallet genom pappersbeskattningen, anser utskottet sig likväl icke kunna tillråda, att en extra skatt vid sidan av pappersskatten uttages för ifrågavarande tidskrifter. De i förevarande motioner väckta förslagen — vilka framställts under andra förutsättningar än som nu äro för handen — avstyrkas därför av utskottet.

Utskottets hemställan.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 215 samt med avslag å motionen I: 381 av herr Lundgren och motionen II: 536 av herr Karlsson i Stuvsta m. fl., antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om pappersskatt; samt

2) att följande motioner, nämligen:

de likalydande motionerna I: 183 av herr Gustaf Elofsson m. fl. och II: 298 av herr Johnsson i Skoglösa m. fl.;

de likalydande motionerna I: 380 av herr Gottfrid Karlsson m. fl. och II: 535 av herr Lindahl m. fl.;
 motionen I: 379 av herr Näsgård; och
 motionen II: 365 av herr Johnsson i Stockholm,
 måtte, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 1 juni 1948.

På bevillningsutskottets vägnar:

· ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elon Andersson, Sjödahl, Velande, Frans Ericson*, Heüman, Wehtje, Ramberg*, Rosander, Näsgård och Widner samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Hammarlund*, Sandberg, Falk, Olson i Göteborg, Sundström, Bladh, Brandt och Larsson i Luttra.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer:

1) av herrar *Näsgård*, *Hammarlund* och *Larsson* i Luttra, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort erhålla följande lydelse:

»I nu förevarande proposition — — — (= utskottet s. 21 rad 3 nedifrån — s. 27 rad 18 uppfifrån) — — — genom en extra beskattning.

Att genomföra en gränsdragning i förevarande hänseende på annat sätt än som departementschefen i överensstämmelse med konsumtionsskatteberedningens förslag förordad torde vara förenat med vissa svårigheter. Utskottet anser dock att en ny undersökning bör företagas för att utröna huruvida icke undantag från beskattningen — exempelvis genom ett restitution förfarande — skulle kunna göras för papper, som användes för tryckning av facktidningar och facktidskrifter, varvid folkrörelsernas och näringsorganisationernas publikationer särskilt böra uppmärksammas. Därvid synes även böra tagas under övervägande om icke en vida högre skattesats än den nu föreslagna skulle kunna fastställas för förströrelsetidskrifter. Även om gränsfall förekomma, där det är svårt att skilja mellan en fack-

tidskrift och en förströelsetidskrift, torde ett dylikt särskiljande i det stora flertalet fall utan större svårighet kunna ske.

Vad angår Svenska bokförläggareföreningens — — — (= utskottet s. 28 rad 4—rad 9 uppifrån) — — — försäljningen av böcker.

I enlighet med det nu anförda tillstyrker utskottet, att gränsdragningen mellan skattepliktigt och skattefritt papper för närvarande verkställas på sätt i propositionen förordats. I anledning av *dels* de likalydande motionerna I: 380 och I: 535, *dels ock* motionen I: 379 vill utskottet emellertid förorda, att en ny utredning verkställas rörande beskattningen av facktidningar och facktidskrifter.

Ytterligare vissa detaljspörsmål — — — (= utskottet s. 28 rad 16 uppifrån—s. 29 rad 10 uppifrån) — — — från utskottets sida.

Utskottets hemställan.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte — — — (= utskottet s. 29 rad 8—rad 4 nedifrån) — — — förordning om pappersskatt;

2) att riksdagen måtte i anledning av de likalydande motionerna I: 380 av herr Gottfrid Karlsson m. fl. och II: 535 av herr Lindahl m. fl. samt motionen I: 379 av herr Näs-gård i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förnyad utredning för att utröna huruvida icke facktidningar och facktidskrifter, särskilt folkrörelsernas och näringsorganisationernas publikationer, genom restitutionsförfarande eller på annat sätt kunna undantagas från pappersskatt; samt

3) att de likalydande motionerna I: 183 av herr Gustaf Elofsson m. fl. och II: 298 av herr Johnsson i Skoglösa m. fl. samt motionen II: 365 av herr Johnsson i Stockholm måtte, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan anført och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.»

2) av herrar *Velander*, *Wehtje* och *Olson* i Göteborg, som ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till motionen I: 381 av herr Lundgren, avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 215.